

2023 – DOSARELE PATRIMONIULUI (CXXIV): e evidentă existența unui suflet ardelean? - ulceorus! - nobilimea a simțit brusc primejdia românească! - cel mai bun scut de apărare?

Aquamanila **Șelimbăr sărbătorește 700 de ani** **Stema**
bronz **consecința luptelor seculare**
Doar și Sigismund Báthory
s-a visat „principe al Daciei”!
Mihai singur a transformat visul
în realitate cu sabia, cu fapta ...
Urceolus **Șelimbăr**
Nobilimea a simțit brusc primejdia românească!
„ruina și primejdia” de acolo veniseră?
În timpul pericolului credința în Dumnezeu
este cel mai bun scut de apărare?
e evidentă existența unui
suflet ardelean!
Dosarele
patrimoniului (CXXIV)
Schellenberg
Anul comemorativ al inmografilor și cântăreților bisericești (psalți) **Anul omagial al pastorației**
și cântăreților bisericești (psalți) **persoanelor vârstnice**

În lucrarea „Influențe de civilizație rurală în ținutul Sibiului” (1933), Otto F. Stein prezenta influențele reciproce între comunitățile etnice. Reproducem selectiv: «(...) cu toată această unilateralitate aparentă a influențelor, și numărului mic al influențelor Românilor asupra Sașilor, trebuie să presupunem înrâuriri comune chiar dacă o simțim numai din latura ei psihologică. Căci e evidentă existența unui suflet ardelean, care leagă poporul românesc, săcuiesc și săsesc deasupra naționalității lor proprii diferite. Acest „factor comun” în viața lor sufletească este în parte însă consecința luptelor seculare contra atâtor dușmani externi, cât și în contra dușmanului ungar în deosebi după 1867 în care un popor era dependent de altul. Istoria Ardealului nu se poate închipui fără participarea acestor neamuri, întocmai cum sufletul ardelean este un acord între sufletul românesc, săcuiesc și săsesc. **Bisericile românești** deasemenea nu se aseamănă cu bisericile din Vechiul Regat, întocmai cum și satul românesc este deosebit de cel din Muntenia, Moldova sau chiar din Valea Hațegului. Bisericile Românilor din ținutul Sibiului sunt la fel cu bisericile săsești, căci au la fel turnuri groase și ferestre gotice chiar dacă au fost zidite cu banii Domnilor românești, ca aceea a Porceștilor care s’a ridicat pe cheltuiala Domnului Matei Basarab. Biserica din Săliște care s’a ridicat în cruce în anul 1784 seamănă cu bisericile muntene din timpul lui Brâncoveanu, însă și la această biserică e alipit un turn săsesc greoiu. **Ce e drept, nu există biserică română cu ziduri împejmuitoare; deci nu există biserică-castel.** În timpurile războinice bisericile românești, acolo unde existau, erau din lemn, nu puteau deci să fie un loc de refugiu pentru locuitori. Dar nici locuitorii nu pretindeau acest lucru căci ei se retrăgeau mai mult în

pădurile dese și în munți (*notă autor*: La invazia Tătarilor, Românii au avut de suferit mai puțin decât ceilalți. Sașii de exemplu, la cari anumite orașe - Rodna - au fost complet devastate. **Românii, ca populație săracă**, trăind în sate situate de multe ori departe de marile drumuri pe cari treceau barbarii, n'au avut pierderi importante în ce constă avutul lor, care era pământul și turmele lor). Și când ei au început să zidească bisericile lor cu piatră au împrumutat forma lor dela Sași, dar fiindcă timpurile de nesiguranță veșnică au trecut, nu mai era nevoie de ziduri împrejmuitoare. Așa s'a întâmplat că astăzi bisericile românești din ținutul Sibiului seamănă cu cele săsești, numai că le lipsesc zidurile de întărire. **Sașilor le era străină pădurea și munții** când au imigrat, ei au rămas chiar în clipele de cea mai mare primejdie pe glia lor, sau în cea mai mare apropiere de ea. La început ei s'au apărat cu palisade înalte de lemn în mijlocul cărora edificiul principal de bună seamă era biserica. Căci **în timpul pericolului credința în Dumnezeu este cel mai bun scut de apărare**. E firesc că și bisericile zidite din piatră aveau ziduri de întărire din piatră. Această prefacere se efectua la biserici probabil în secolul al XIV-lea, pe când întărirea lor, în ultimul sfert al secolului al XV-lea (n.a.: V. Roth, Geschichte der deutschen Baukunst in Siebenbürgen, Strassburg, 1905)».

În 2023, comuna Șelimbăr sărbătorește 700 de ani de la atestarea documentară (1323), fiind singura comună din județul Sibiu care promovează imaginea unui domnitor, prin stemă și monumentele de for public ridicate pe teritoriul ei.

În Șelimbăr, puține imobile amintesc de trecutul îndepărtat, biserica evanghelică fortificată fiind conservată ca monument istoric (sec.XIII). În interior impresionează steagul „Asociației Frăției și al Surorilor”, ce păstrează pe o față imaginea unei mirese și mire în costum de sărbătoare, iar pe revers un bust al marelui intelectual sas - Stephan Ludwig Roth -, alături de un potir și o biblie. Pe ea se poate citi inscripția: „**Apără Doamne poporul tău de sași! Șelimbăr Asociația „Bruder-und Schwesterschaft” 1938 (avers) Sângele nu uită sângele! Stephan Ludwig Roth 11 mai 1849 (verso)**” (sursa: istoricul Martin Rill). Puțini sibieni știu că aici s-a găsit un vas liturgic unic - **Ulceorus** (păstrat la M.N. Brukenthal), vasul fiind printre puținele mărturii care amintesc sașilor de locurile de origine. Cana liturgică - o **Aquamanila de bronz** - este aproape identică cu exemplarul descoperit la Riethnordhausen în Turingia, demonstrând legătura cu ținutul de origine, al sașilor din Șelimbăr.

Stema comunei este unică în județ, având pe fond albastru un personaj ecvestru de argint, cu un cal stilizat, cabrat spre dreapta cu picioarele dinainte ridicate, călărețul fiind ușor întors spre stânga, cu barbă și mustață, purtând pe cap o culmă cu pană în partea stângă. În mâna dreaptă ține căpăstrul calului, iar mâna stângă este ridicată în sus, ținând o secure. Călărețul este îmbrăcat cu o tunică ce cade peste șolduri, încheiată cu fireturi în trei nasturi și cingătoare de care se leagă cu o curea teaca de sabie, în stânga călărețului. Poartă pantaloni strâmți, în picioare cizme înalte, iar pe umeri poartă pelerină. Grafica personajului ecvestru face trimitere la domnitorul Mihai Viteazul și la ziua de 28 octombrie 1599, victoria asupra cardinalului Andrei Bathory, deschizându-i drumul spre Alba Iulia și înfăptuirea primei uniri a Transilvaniei cu Țara Românească.

În lucrarea „**Istoria Transilvaniei**” vol. II (de la 1541-până la 1711), autorii - Ioan-Aurel Pop, Thomas Năgler, Magyari András -, au dedicat un capitol lui „**Mihai Viteazul și Transilvania**”, titlurile de subcapitole fiind sugestive: Unitatea și identitatea românească medievală; Mihai Viteazul, Creștinătatea și Transilvania înainte de 1599; Stăpânirea asupra Transilvaniei (1599-1601); Între „loctiitor imperial” și „crai”: titlul și autoritatea lui Mihai Viteazul în Transilvania; Măsurile de continuitate; Măsurile legate de români și în favoarea românilor; Reacția Stărilor și reacția românilor: percepții naționale; Semnificația faptei lui Mihai. Reproducem selectiv

din ultimul subcapitol: «(...) **fapta lui Mihai și amintirea ei au rămas ca o amenințare gravă.** După secole întregi de la cucerirea Transilvaniei de către Regatul Ungar, timp în care se **clădise un edificiu al privilegiatilor, inclusiv prin marginalizarea și discriminarea românilor**, aceștia se ridicaseră brusc la putere sau fuseseră pe punctul s-o facă sub Mihai Viteazul. **Nu mai conta că Mihai venise în numele „împăratului creștin”, că garantase vechile privilegii**, că avea o armată eterogenă sub aspect etnic, că obținuse atâtea victorii în numele Creștinătății; **conta doar caracterul lui românesc, aidoma cu al supușilor valahi transilvani.** Chiar și actele lui fără substrat etnic erau percepute ca românești, după cum „românească” era considerată, în bloc, armata sa, „români” fiind declarați și acei colaboratori alogeni, din rândul popoarelor balcanice etc. **Nobilimea a simțit brusc primejdia românească** sau, mai clar, a înțeles - cum remarcase David Prodan - că **Transilvania, țară majoritar românească sub aspect etnic, fusese pe punctul să devină românească și din punct de vedere politic.** Nu atât uniunea celor trei țări vecine fusese periculoasă pentru Stări, cât prezența românului în fruntea noii alcătuirii politice. **Doar și Sigismund Báthory s-a visat „principe al Daciei”** și și-a pus formal în titulatură numele Transilvaniei, Țării Românești și Moldovei, **cum au făcut-o și alți vremelnici lideri de talia Mariei Christierna sau a lui Andrei Báthory.** Numai că, **dintre toți, Mihai singur a transformat visul în realitate cu sabia, cu fapta**, adică în mod concret; și **tot singur, el** - lucru capital, înțeles de mulți contemporani - **a inversat sensul actului**, fiind de aceeași etnie cu majoritatea locuitorilor, cu cei ținuți în supunere. Iar Stările sau „națiunile”, adică elitele care dominaseră de secole, care-i „răbdaseră” pe românii cucerțiți, supuși și „schismatici”, care păstrau cu mândrie amintirea Ungariei de odinioară și a vasalității Țării Românești și Moldovei față de acea Ungarie, se vedeau dintr-o dată amenințate.

Și de către cine? Tocmai de către acești valahi disprețuiți! (...) De acum, stările, cu precădere nobilimea maghiară, vor veghea cu mare grijă ca astfel de fapte să nu se mai repete. (...) De aceea, măsurile luate după moartea voievodului au vizat deopotrivă pedepsirea românilor transilvăneni și ruperea legăturilor cu Țările Române extracarpatică, fiindcă - se spunea - „ruina și primejdia” de acolo veniseră. Pentru români, dimpotrivă, **fapta lui Mihai - cu un grad de conștientizare mai mic în epocă - a rămas ca o binecuvântare».**

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2023-dosarele-patrimoniului-cxxxiv-e-evidenta-existenta-unui-suflet-ardelean-ulceorus-nobilimea-a-simtit-brusc-primejdia-romaneasca-cel-mai-bun-scut-de-aparare-170476.html>

The screenshot shows the Tribuna.ro website interface. At the top, the Tribuna logo is displayed with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". Below the logo, there are navigation tabs for "Eveniment", "Actualitate", "Stirile de pe strada mea", "Sport", "Cultura", "Sanatate", "Timp liber", "Tribuna femeilor", and "Descopera lumea". The main content area features the article title "2023 Dosarele patrimoniului (CXXXIV): e evidentă existența unui suflet ardelean? - ulceorus! - nobilimea a simțit brusc primejdia românească! - cel mai bun scut de apărare?" by Marius HALMAGHI, published on 15.06.2023 at 20:40. The article has 1048 views and 0 comments. A small image of a woman in a black headscarf is visible on the right side of the article preview.

În: Tribuna, 15 iunie 2023